

gică faptului de viață, proiectându-l în zona trăirilor esențiale — dragoste și ură, credință și îndoială, deznădejde și fericire. Regia a reușit, printr-o judicioasă utilizare a simbolului și a metaforei teatrale, să vizualizeze și să dramatizeze discursul liric al autorului, reliefindu-i cu pregnanță expresivitatea ideile.

Cu ajutorul unor simple elemente de recuzită, proprii universului rural, care au dobândit în scenă funcții multiple, actorii, printr-un joc sobru și omogen, au transformat monoloagele retrospective, cam stufoase, în secvențe scenice tensionate. Impactul emoțional al spectacolului nu ar fi fost posibil, desigur, fără jocul sincer și impresionant al celor două excelente interprete, Helga Sandhof și Adele Radin.

Distinsă cu premiul pentru cel mai bun spectacol la Colocviul de la Sfântu Gheorghe, montarea *Două surori* marchează, la Teatrul German din Timișoara, un moment de învioreare artistică.

Valeria Ducea

**TEATRUL MAGHIAR DE STAT
DIN SFÎNTU GHEORGHE**

MANECHINELE

de Csiki László

Titlul original este *Bunicul ar vrea să vă vadă*: este replica leit-motiv a unui personaj cam ciudat, care apare la începutul fiecărui act, dar își dezvăluie identitatea abia în final. Pe alțiș a fost înscrisă sub titlul *Manechinele*, mai sobru și, într-un fel, mai aproape de semnificația textului, pentru că eroii sînt marcați de automatisme în modul lor de a gândi și acționa. Piesa se dorește o radiografie a spiritului mic-burghez, caracterizat fie prin rapacitate, prin chiverniseală egoistă, fie prin resemnare, prin renunțare la luptă, la înalte aspirații. Autorul construiește o lume în care nu există milă, în care forța brutală se dezlănțuie fără motiv, în care suspiciunea otrăvește sufletele. Gustul său pentru spectaculos aduce în scenă (mai mult sau mai puțin justificat) inși ciudați, angrenați în acțiuni arbitrare, șocante, deși nonconformismul lor putea fi exprimat mai clar și mai simplu. Oricum, Csiki are meritul de a refuza șablonul și de a ne propune spre dezbatere o temă importantă, într-o formă mai puțin obișnuită.

**Data premierei : 23 aprilie 1980.
Regia SEPRÓDI KISS ATTILA.
Scenografia : KEMÉNY ÁRPÁD.**

Distribuția : VISKY ÁRPÁD (Bărbatul); MOLNÁR GIZELLA (Femeia); KUTI ISTVÁN (Robert); VÁSÁRHELYI D. KATALIN (Eva); SZABÓ ZOLTÁN (Străinul); BOTKA LÁSZLÓ (Bunicul); GYÖRGY ANDRÁS (Primul om); KÖMIVES MIHÁLY (Al doilea om); SIMON ANDRÁS (Al treilea om).

De acest lucru au ținut seama și realizatorii spectacolului, care au înțeles caracterul aparte al textului, subliniindu-i ideile generoase și clarificînd — fără ostentație — pasajele mai dificile. Un cadru scenic ingenios, alcătuit din mari panouri de sticlă, sugerînd colivia din care „manechinele“ nu pot să evadeze (decorul, Kemény Árpád), oferă acțiunii spațiul de desfășurare potrivit. Regizorul Sepródi Kiss Attila exploatează cu inteligență acest spațiu, cu planuri de joc diverse, variate. Dar cel mai important efort al regizorului se concentrează asupra personajelor — atent definite prin replică, prin relații, prin acțiuni fizice. Dintre interpreți se remarcă Molnár Gizella (Soția), prin subtilitatea cu care nuanțează un personaj deosebit de dificil; apoi, Visky Árpád (Soțul), care conturează cu destulă precizie unul dintre „manechine“, din păcate, cu unele rezolvări rutiniere; Kuti István (Robert)

**Personaje atent definite prin replică,
prin relații...**

își concepe rolul unilateral, dar e completat de partenera sa, Vászárhelyi Katalin (Eva), foarte precisă în tot ceea ce întreprinde; Szabó Zoltán (Străinul) realizează o apariție stranie, ce stârnește reacții neașteptate. În sfârșit Botka László (Bunicul) are prilejul să-și etaleze experiența de scenă abia în final, dar cu bune rezultate.

Un spectacol cu reale virtuți, care valorifică un text interesant.

. Mihai Crișan

TEATRUL DE NORD
DIN SATU MARE —
SECȚIA MAGHIARĂ

HUGHENOȚII

de Székely János

Un spectacol amplu, lucrat cu
mîgălă și cu prudență...

Data premierei: 14 decembrie
1979.

Regia: KOVÁCS FERENC. Scenografia: PAPP JUDIT.

Distribuția: KISFALUSSY BÁLINT (Gérard); DÁVID SÁNDOR (Albert); SZÉLYES FERENC (Jean); DENGYEL IVAN ANDOR (Rochette); ACS ALAJOS (Rabaut); BOFR FERENC (Charnay); TÖRÖK ISTVÁN (Temnicerul).

Reprezentînd *Hughenoții*, colectivul maghiar din Satu Mare și-a asumat misiunea de a monta în premieră absolută o piesă masivă — un fel de iceberg, din care spectacolul poate revela una sau mai multe părți semnificative, iar în caz de eșec, poate provoca o submersiune definitivă în adîncul uitării. Székely János își declară teatrul ca fiind unul „de lectură”; e un clasicizant, iubitor al formelor docte (teatru în versuri!), care a învățat să profite în mod creator de cunoașterea tehnicii dramaturgice. Clasicizant nu înseamnă însă vetust. Limba piesei este fluentă și modernă, scriitorul inovează în cadrele pe care și le impune, iar ideatica este frapant contemporană.

Piesa se petrece într-un loc și într-un moment istoric determinate: Toulouse, 1 ianuarie 1762, în toilul înfruntării dintre catolici și hughenoți, avînd în plan secund ascensiunea ideilor luminate ale enciclopediștilor (Rousseau, Diderot, d'Alembert). Două puteri acaparatoare se în-

fruntă pentru a lua în stăpînire spiritele unor oameni tineri, neezitînd să folosească mijloacele celei mai pernicioase negustorii — aceea care face din creiere o marfă, și din convingeri, monedă calpă. Strigarea mărfaei e o bătălie a elocinței, misiții au retorică și o înfricoșătoare lipsă de scrupule. În soluția de final propusă de montare, incidentul tragic (uciderea involuntară a corifeului iezuit) devine o consecință a blasfemiei; demnitatea umană e seacă la mezat, iar marocul spiritelor deplasează existențele din cadrele firescului, le dă un curs stupid; crima se înfățișează astfel ca un act negator, necesar. *Hughenoții* este o meditație asupra unei faze a istoriei civilizației, o pledoarie pentru respectul opțiunii libere, împotriva mercantilismului clerical. Obiectul disputei e omul-ființă rațională; a-l deposeda de această însușire — susține Székely — este un păcat capital.

Spectacolul, asemenea textului, este stufoș; regizorul Kovács Ferenc, conștient de dificultatea înscenării, a lucrat cu mîgălă de caligraf, cu pondere, dar și cu prudență. Care prudență, spune zicala, este mama înțelepciunii; dar, teatrul cere și o anume îndrăzneală. În acest sens, conducătorul de joc se comportă inegal: cînd își permite inventivitate, cînd revine la canoane. Actorii, fără ex-